

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Socijalna dimenzija ribarstva”*(razmatračko mišljenje)*

(2020/C 14/09)

Izvjestitelj: **Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRRE**

Zahtjev za savjetovanje:	Europska komisija, 27.3.2019.
Pravni temelj:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Odluka Plenarne skupštine:	14.5.2019.
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i okoliš
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	4.9.2019.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	25.9.2019.
Plenarno zasjedanje br.:	546
Rezultat glasovanja (za/protiv/suzdržani):	137/0/1

1. Zaključci i preporuke

1.1. U okviru održive konkurentnosti mora se voditi računa o novim dimenzijama, okolišnoj i socijalnoj. ⁽¹⁾ EGSO smatra da je izradi ribarstvenih politika ključno pristupiti ne samo sa stajališta okoliša već i uzimajući u obzir globalnu važnost ribarstva, njegov utjecaj na ostatak gospodarstva te njegovu ulogu u pomorskoj sigurnosti, opskrbi zdravom i kvalitetnom hranom i zadržavanju stanovništva u ranjivim zonama. ⁽²⁾ EGSO ističe važnost artizanalnog ribolova i potrebu za osiguranjem pogodnog poduzetničkog okruženja koje će tom sektoru omogućiti održivo poslovanje i otvaranje radnih mjesta koja su u brojnim obalnim zajednicama od izuzetne važnosti. U sklopu nastojanja da se ostvari rodna ravnopravnost potrebno je u većoj mjeri uvažiti ulogu žena i njihov bitan doprinos.

1.2. EGSO preporučuje da se osigura zakonodavna dosljednost između mjera za očuvanje morskih bioloških resursa i propisa o sigurnosti i uvjetima rada na moru s pomoću procjena učinka koje se odnose na: i. zapošljavanje, ii. plaće, iii. izgradnju i plovidbenu sposobnost ribarskih brodova, iv. dostojanstvene uvjete života i rada i v. usavršavanje vještina i certificiranje ribara. Također poziva na bolju koordinaciju između različitih odjela i službi javnih uprava na svim razinama u cilju cjelovitog upravljanja sektorom.

1.3. EGSO od Europske komisije traži da, u okviru svojeg programa rada, izradi prijedlog direktive kojom bi se u pravnu stečevinu uključila Konvencija Međunarodne pomorske organizacije o standardima osposobljavanja, izdavanju svjedodžbi i držanju straže osoblja na ribarskim brodovima kako bi se zajamčili usklađeni standardi osposobljavanja i certificiranja te poboljšala sigurnost na moru u sektoru ribarstva.

1.4. EGSO poziva sve institucije i socijalne dionike da promiču bolju sliku ribarstva kao profesionalne karijere i zaposlenja, kako za osobe s diplomom tako i za posadu, te da se pozabave pitanjima socijalne deprivacije i loših životnih i radnih uvjeta koji su u velikoj mjeri prisutni u brojnim ribarskim zajednicama i lučkim gradovima.

⁽¹⁾ Mišljenje EGSO-a „Uzimanje u obzir stavova europskih građana u cilju održive budućnosti (Sibiu i šire)”, SL C 228, 5.7.2019., str. 37.

⁽²⁾ Mišljenje EGSO-a o kontroli ribarstva, SL C 110 od 22.3.2019., str. 118.

1.5. EGSO od Europske komisije traži da predloži potrebne izmjene temeljne Uredbe o zajedničkoj ribarstvenoj politici kako se, u cilju poboljšanja uvjeta boravka i sigurnosti na ribarskim brodovima, za izračun ribolovnog kapaciteta ne bi uzimale u obzir vrijednosti bruto tonaže i snage ⁽³⁾.

1.6. EGSO poziva države članice da ratificiraju Konvenciju br. 188 MOR-a, osiguraju potrebna sredstva za njezino ispravno prenošenje u nacionalno zakonodavstvo i njezinu provedbu te da, po potrebi, na klasifikacijska društva prenesu funkcije provedbe inspekcijskih pregleda i izdavanja potvrda, s obzirom na postojeće probleme pri usklađivanju tih funkcija u nekim zemljama.

1.7. EGSO podsjeća države članice na važnost toga da u svoja nacionalna zakonodavstva do 15. studenoga 2019. prenesu Direktivu Vijeća (EU) 2017/159 ⁽⁴⁾, kojom se u pravnu stečevinu Unije uključuje Konvencija br. 188 MOR-a. Također poziva Komisiju da u što kraćem roku iznese prijedlog dopunske direktive koja će sadržavati odredbe o kontroli i provedbi, kako je učinjeno za pomorski prijevoz, kako bi se uspostavio usklađen sustav inspekcijskih pregleda.

1.8. EGSO preporučuje ostvarivanje veće dosljednosti između ribarstvene i trgovinske politike. Prema tome, zemljama povezanima s nezakonitim ribolovom i teškom zlouporabom prava radnika ne bi se smio omogućiti povlašteni pristup tržištu Zajednice. U tom kontekstu instrumenti carinskih povlastica, kao što su autonomne kvote, također se ne bi smjeli dodjeljivati proizvodima iz navedenih zemalja.

2. Uvod i kontekst

2.1. Ribarstvo, tradicionalno zanimanje od velike kulturne važnosti, u mnogim je obalnim zajednicama Europske unije od presudne važnosti jer služi kao glavni izvor hrane, radnih mjesta, trgovine, gospodarskog blagostanja i rasonode. Nema sumnje da je obnova ribljih stokova i okolišnih resursa hitno pitanje, ali kao što je EGSO istaknuo u prethodnim mišljenjima, svi su međunarodni napori godinama usmjeravani na osiguravanje okolišne održivosti, dok je ekonomskoj održivosti pridavano malo pozornosti, a socijalnoj održivosti i pomorskoj sigurnosti još i manje.

2.2. Međutim, usprkos stalnom tehnološkom napretku, ribarstvo se i dalje smatra visokorizičnom djelatnošću zbog čimbenika kao što su klimatski uvjeti, fizički napori i radno okruženje koje se neprestano mijenja. To potvrđuju statistički podaci koji pokazuju da je ribarstvo opasno zanimanje u usporedbi s drugim sektorima. Prema statističkim podacima o nesrećama na radu u pomorskom sektoru koje je objavila EMSA ⁽⁵⁾, u Europskoj uniji u razdoblju od 2011. do 2017. na moru je nestalo gotovo 120 ribarskih brodova. Godina 2016. bila je osobito pogubna jer je prijavljeno čak 525 pomorskih nesreća i nezgoda, u kojima je 55 ribara izgubilo život na moru, 30 ih je teško ranjeno, 184 ozlijeđeno, a 14 je brodova nestalo. To pokazuje da i dalje brojni ribari bivaju teško ozlijeđeni pa čak i gube život radeći na moru kako bi zaradili za život i služili društvu opskrbljujući ga hranom.

2.3. Neovisno o tomu, u izvješću EMSA-e ističe se da je 63 % nesreća do kojih je došlo na ribarskom brodovima posljedica ljudskih grešaka, većinom (65 %) počinjenih tijekom ribolovnih aktivnosti. Taj podatak pokazuje važnost osposobljavanja i usavršavanja posade u cijelom sektoru ribarstva, a ne samo za brodove duljine 24 metra ili više. Samozaposleni ribari i vlasnici malih plovila koji rade rame uz rame sa svojom posadom također bi trebali imati pristup osposobljavanju, ne samo kao ribari već i kao voditelji poduzeća.

2.4. Ukupna zaposlenost u floti EU-a izražena u ekvivalentu punog radnog vremena od 2008. smanjuje se u prosjeku za 1,3 % godišnje ⁽⁶⁾, dijelom kao posljedica opadanja kapaciteta flote. Zapravo, usprkos proširenjima EU-a, u EU-u su 2018. bila 81644 broda, odnosno 22203 manje nego 1996., od čega je samo 65400 aktivno.

2.5. Usprkos navedenom, prosječna plaća u ekvivalentu punog radnog vremena povećava se približno 2,7 % svake godine. Kad je riječ o gospodarskim rezultatima, flota EU-a i dalje bilježi rekordnu neto dobit, koja je 2016. iznosila 1,3 milijardi EUR ⁽⁷⁾. Ti dobri rezultati ostvareni su prije svega zahvaljujući konkurentnim cijenama prve prodaje, niskoj cijeni goriva, poboljšanju operativne učinkovitosti brodova i porastu nekih važnih stokova. Međutim, valja napomenuti da je iz podataka razvidno da su 2016. godine flote pet država članica (Cipra, Finske, Hrvatske, Litve i Malte) zabilježile neto gubitak. Podaci također pokazuju da je flota za priobalni ribolov 2016. godine ostvarila neto dobit od 132 milijuna EUR, što je znatno povećanje u odnosu na 2015. (+ 36 %), ali da je isti segment flote 2016. godine u sedam država članica ostvario neto gubitak.

⁽³⁾ Mišljenje EGSO-a o Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo, SL C 110 od 22.3.2019., str. 104.

⁽⁴⁾ SLL 25, 31.1.2017., str. 12.

⁽⁵⁾ <http://www.emsa.europa.eu/emsa-documents/latest/item/3156-annual-overview-of-marine-casualties-and-incidents-2017.html>.

⁽⁶⁾ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/2018-annual-economic-report-eu-fishing-fleet-stecf-18-07>.

⁽⁷⁾ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/2018->

2.6. Unatoč toj pozitivnoj tendenciji, povoljnim socijalnim sporazumima i naporima uloženima u povećanje plaća i poboljšanje uvjeta boravka na brodu, udobnosti i telekomunikacija, najmlađima je ribarstvo i dalje neprivačno. S jedne strane zato što se djelatnost obavlja u neprijateljskom prirodnom okruženju, s druge strane zbog nedostatka odgovarajuće ravnoteže između poslovnog i obiteljskog života radnika na brodu, te s treće zato što se nije znalo informirati javnost o tim poboljšanjima, činjenica je da se ni tijekom gospodarske krize posljednjih godina najmlađe nije uspjelo približiti ovom sektoru. Rijetki su potencijalni poduzetnici koji se kad otvaraju poduzeće opredjeljuju za ribarstvo; u nekim zemljama vlasnici malih plovila nemaju mogućnost prijevremenog umirovljenja iako rade pod jednako teškim uvjetima kao i njihovi zaposlenici. Socijalna pitanja nisu ograničena samo na uvjete ribolova na plovilu. Potrebno je poboljšati i životne uvjete na kopnu. Neke su studije pokazale da se ribarske zajednice i lučki gradovi često suočavaju s visokom razinom siromaštva, manjkom javnih usluga i lošim životnim uvjetima. Jednako tako, podcjenjuje se doprinos žena – osobito supruga koje sudjeluju u djelatnosti bračnog druga – blagostanju u sektoru ribarstva. Potrebno je provesti dodatna istraživanja o tim socijalnim aspektima.

2.7. Zbog svega toga, Odbor poziva Europsku komisiju da promiče i predloži mjere – te informira javnost o njima – koje su potrebne ne samo kako bi se zajamčila pomorska sigurnost i dostojanstveni uvjeti rada već i kako bi se privukla kvalificirana radna snaga koja je od temeljne važnosti za opstanak i razvoj jednog od strateških sektora za Europu.

3. Opće napomene

3.1. EGSO poziva na odgovornu i cjelovitu zajedničku ribarstvenu politiku. Zbog toga mjere za očuvanje morskih bioloških resursa moraju biti dosljedne i nikada ne smiju biti na štetu dostojanstvenih uvjeta rada i života na ribarskim brodovima, sigurnosti na moru, osposobljavanja i usavršavanja vještina ribara. Iako nije moguće ukloniti opasnosti svojstvene moru, svakako je moguće smanjiti rizike od nesreća i poboljšati uvjete na brodu zahvaljujući predanosti nadležnih tijela tomu da reguliraju ribarsku industriju i učine je sigurnijom.

3.2. EGSO podsjeća sve države članice i Europsku uniju na to da su potpisnice Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora (UNCLOS), koja države zastave obvezuje da svojim unutarnjim zakonodavstvom garantiraju pomorsku sigurnost na temelju međunarodno dogovorenih standarda. Naravno, države zastave mogu uvesti i svoje vlastite mjere kojima jamče sigurnost na moru. I dok su države članice vrlo ozbiljno shvatile svoju obvezu da reguliraju socijalnu dimenziju sektora pomorskog prijevoza (dijelom zahvaljujući zakonodavnim naporima koje je uložila Unija), postotak ratifikacije međunarodnih sporazuma o sigurnosti i uvjetima rada u morskom ribolovu i dalje je vrlo nizak.

3.3. Odbor stoga naglašava da je potrebno i dalje promicati primjenu postojećih međunarodnih zakonodavnih instrumenata, kao što su Konvencija br. 188 Međunarodne organizacije rada (MOR), kojom se uređuju socijalni uvjeti na ribarskim brodovima, Sporazum FAO-a o mjerama države luke za sprečavanje, suzbijanje i zaustavljanje nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova (ribolov NNN), Sporazum iz Cape Towna o sigurnosti ribarskih brodova i Međunarodna konvencija o standardima osposobljavanja, izdavanju svjedodžbi i držanju straže osoblja na ribarskim brodovima IMO-a iz 1995. godine (STCW-F).

3.4. EGSO podsjeća na važnost osiguravanja društvene odgovornosti kroz cijeli vrijednosni lanac sektora ribarstva i ističe europski model socijalnog dijaloga kao referencu za jamčenje dostojanstvenih uvjeta rada u sektoru ribarstva. U tom kontekstu pohvaljuje europske socijalne partnere koji su na temelju članka 155. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) dogovorili i predložili Direktivu (EU) 2017/159, kojom je u pravo Unije prenesena Konvencija br. 188 MOR-a.

3.4.1. Međutim, Odbor izražava žaljenje što samozaposleni ribari nisu mogli biti obuhvaćeni područjem primjene tog propisa jer socijalni partneri nisu nadležni za pregovore o tom pitanju. Zbog toga, a i zbog velikog broja samozaposlenih ribara u EU-u, države članice moraju ratificirati Konvenciju br. 188.

3.4.2. Uz to, Odbor poziva Komisiju da dovrši postupak socijalne regulacije ribarstva predlaganjem dopunske direktive koja bi sadržavala odredbe o kontroli i provedbi kako bi se osigurao sustav inspekcijskih pregleda koji prilikom tumačenja i primjenjivanja tih propisa neće biti diskriminiratoran prema različitim europskim vodama i flotama.

3.5. Nedavna studija Europskog parlamenta o osposobljavanju ribara ⁽⁸⁾ pokazala je da nepostojanje zajedničkog standarda za osposobljavanje i certifikaciju ribara u EU-u ⁽⁹⁾ ugrožava sigurnost, ne isključivo samih ribara već i drugih korisnika voda u EU-u. Ovaj zakonodavni nedostatak može se ispraviti primjenom Konvencije STCW-F. EGSO zbog toga poziva Komisiju da pokrene postupke za prenošenje Konvencije STCW-F u pravo Unije kako bi se poboljšala sigurnost na moru za ribarstvo, općenito priznato kao jedno od najopasnijih zanimanja.

⁽⁸⁾ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/617484/IPOL_STU\(2018\)617484_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/617484/IPOL_STU(2018)617484_EN.pdf).

⁽⁹⁾ Direktiva 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija sadrži obvezujuće zahtjeve za ribolov na kopnenim vodama, no zahtjevi u pogledu ribolova na moru još nisu utvrđeni.

3.6. EGSO poziva Europsku komisiju na promicanje osposobljavanja na području pomorstva i ribarstva kao načina profesionalizacije sektora i povećanja njegovog kapaciteta za promicanje kvalitetnog zapošljavanja. U tom bi smislu u okviru individualnog stručnog osposobljavanja trebalo zastupati iskustvene spoznaje i praktično eksperimentiranje, oslanjajući se pritom na modele poput dvojnog sustava obrazovanja i ne ugrožavajući visoku razinu stručnosti i sposobnosti potrebnu pomorskim stručnjacima. Odbor stoga poziva na to da se u većoj mjeri koriste sredstva iz EFPR-a, prošire mogući ciljevi i odobri uključivanje Europskog socijalnog fonda kao dopunskog fonda za osposobljavanje, pri čemu poseban naglasak treba staviti na artisanalni ribolov.

3.7. EGSO podsjeća da bi uvođenjem Konvencije u pravnu stečevinu sektor imao višestruke koristi s obzirom na to da bi se omogućilo jamčenje slobode kretanja radnika izdavanjem potvrde o osposobljenosti važeće u cijelom EU-u (za razliku od postojeće situacije), ribarima olakšalo da se osim ribolovom bave i drugim pomorskim poslovima i razvili usklađeni programi osposobljavanja u EU-u. Međutim, za ispravnu primjenu Konvencije još je potrebno izraditi europske smjernice za zdravstvene preglede ribara kako bi se potvrdila njihova sposobnost. Te su smjernice također potrebne kako bi se ispunile odredbe iz članka 10. Konvencije br. 188 o radu u ribolovu, u skladu s kojima nijedan ribar ne smije raditi na ribarskom brodu bez važeće potvrde o zdravstvenoj sposobnosti. Odbor za socijalni dijalog za morsko ribarstvo stoga će u razdoblju 2019.–2020. pripremiti smjernice za liječnički pregled ribara.

3.8. U skladu s prethodno navedenim, EGSO smatra da je prioritet povećati privlačnost ribarstva kao zanimanja, privući talente i olakšati uključivanje mladih u ovu djelatnost, koja zapošljava više od 150000 članova posade, i to suradnjom javnih uprava i glavnih dionika sa sektorom u području osposobljavanja i zapošljavanja. To je potrebno kako bi se riješilo pitanje nedostatka članova posade, koji ugrožava održivost sektora i koji se trenutačno smatra najozbiljnijim problemom s kojim je suočena europska ribarska flota. Industrija ističe da će mnogi brodovi morati ostati u luci ako se ne pronađu kratkoročna i srednjoročna rješenja. Zbog toga je potrebno provesti strateške planove u socijalnom području kako bi se, s jedne strane, u sektor ribarstva privukli europski radnici i, s druge strane, olakšalo zapošljavanje stranaca. EGSO preporučuje promicanje karijera u pomorstvu i ribarstvu i prikazivanje ribarstva kao dostojanstvenog zaposlenja koje mladima otvara brojne mogućnosti.

3.9. Budući da se sektor ribarstva ne promiče u socijalnom smislu, građani EU-a manje su zainteresirani za pristupanje tom zanimanju. To je pak doprinijelo povećavanju zapošljavanja ribara migranata (iz zemalja koje ne pripadaju EGP-u) u vodama EU-a. Ti su ribari u određenim slučajevima i zemljama lake žrtve zlouporabe prava radnika⁽¹⁰⁾. Zbog posebnosti sektora ribarstva, u kojem se rad odvija na moru kroz duga vremenska razdoblja, ribari migranti osobito su osjetljivi.

3.10. U interesu rješavanja tog problema i u skladu Rezolucijom MOR-a usvojenom na Tripartitnom sastanku o pitanjima povezanima s ribarima migrantima održanom 2017.⁽¹¹⁾, EGSO smatra da je od temeljne važnosti razviti opća načela i praktične smjernice za pravedne usluge u vezi s tržištem rada u sektoru ribarstva, uključujući: (a) dostatne i odgovarajuće smjernice za vlasnike ribarskih brodova i (prekogranične) usluge u vezi s tržištem rada; (b) obrasce ugovora za (prekogranične) usluge u vezi s tržištem rada u sektoru ribarstva; (c) dostatne i odgovarajuće smjernice za ribare koji traže posao na (imozemnim) ribarskim brodovima i (d) mehanizme podnošenja žalbi. U skladu s tim, Odbor za socijalni dijalog za morsko ribarstvo tijekom 2019.–2020. razvit će smjernice za dostojanstveno zapošljavanje ribara migranata.

3.11. Odbor također poziva države članice EU-a da ratificiraju, primjenjuju i provode Konvenciju br. 188 MOR-a. Uz to poziva Europsku komisiju da prikupi statističke i druge podatke o položaju ribara migranata u Europi.

3.12. U skladu s člankom 22. temeljne Uredbe o ZRP-u, države članice moraju pokušati ostvariti stabilnu i trajnu ravnotežu između ribolovnog kapaciteta svoje flote i svojih ribolovnih mogućnosti. Države članice u tu svrhu osiguravaju da ribolovni kapacitet njihovih flota ni u kojem trenutku ne prekoračuje maksimalna ograničenja kapaciteta utvrđena u pogledu bruto tonaže (zapremnina) i kW (snaga). U nedavnoj studiji o socijalnom učinku tih ograničenja, koju je sufinancirao EU⁽¹²⁾, europski socijalni partneri istaknuli su da ograničenje bruto tonaže ima negativan učinak na sigurnost i udobnost ribara te na kvalitetu ribe s obzirom na to da se njime penaliziraju inicijative kojima se na brodovima uvode dodatne mjere sigurnosti, udobnosti i kvalitete jer to ograničenje podrazumijeva da dodatni kubični metri idu nauštrb, na primjer, zapremnine tovarnog prostora, zapremnine strojarne ili spremišta goriva.

3.13. Iz razloga navedenih u prethodnoj točki EGSO preporučuje Europskoj komisiji da pronađe alternativno rješenje za mjerenje ribolovnog kapaciteta, slične onima koje koriste Norveška ili Island, a koje na temelju različitih čimbenika kao što su dodijeljene kvote ili veličina broda iz izračuna isključuju prostore namijenjene odmoru, udobnosti ili rekreaciji. U tom smislu ujedno bi trebalo odobriti povećanje tonaže brodova kada dodatne zapremnine odgovaraju potrebi da se poboljšaju sigurnost i udobnost posade.

⁽¹⁰⁾ Mišljenje EGSO-a o višegodišnjem planu za pridnene stoke u Sjevernome moru, SL C 75 od 10.3.2017., str. 109.

⁽¹¹⁾ https://www.ilo.org/sector/activities/sectoral-meetings/WCMS_552794/lang--es/index.htm.

⁽¹²⁾ <http://europeche.chil.me/attachment/34a79089-a07a-40b8-bd55-3683052e3ef7>.

3.14. EGSO također upozorava da Konvencija br. 188 i Direktiva (EU) 2017/159 zakonski zahtijevaju više prostora za smještaj posade na novim ribarskim brodovima (izgrađenima nakon 15. studenog 2019.). U nedavnoj studiji provedenoj u Francuskoj također je potvrđeno povećanje radnog vremena i smanjenje vremena odmora, što dovodi do povećanja rizika za zdravlje i rizika na radnom mjestu za ribare. Slične zaključke objavili su Sveučilište Wageningen u Nizozemskoj i centar AZTI u Španjolskoj, potvrđivši pogoršanje uvjeta rada.

3.15. EGSO naglašava da obveza iskrcavanja zahtijeva povećanje prostora za skladištenje usputnog ulova koji se više ne smije odbacivati u more te dovodi do veće potrošnje goriva zbog ograničenog prostora za ciljane vrste, kao i do dodatnih troškova istovara, ručnog razvrstavanja, vaganja i obrade⁽¹³⁾. Također ističe da ta obveza ugrožava sigurnost na brodu i stabilnost broda jer dovodi do gomilanja većeg broja sanduka u tovarnom prostoru, koji rastu brojčano i u visinu, što stvara opasnost od pada ovješenoj tereta.

3.16. Uz to, riba nedovoljne veličine ne može se stavljati na tržište za izravnu prehranu ljudi. To dovodi do bacanja ribe, osobito u državama članicama na jugu EU-a koje nemaju tvornice ribljeg brašna, te smanjuje prihode ribara kojima se za taj ulov nudi zanemariva cijena.

3.17. To upućuje na pravni sukob između članka 15. ZRP-a o obvezi iskrcavanja i Konvencije br. 188, osobito u pogledu pravila o satima odmora (članak 14.). EGSO poziva Europsku komisiju da provede procjenu učinka i predloži odgovarajuće mjere za rješavanje pitanja pravnih nedosljednosti između različitih pravnih instrumenata koje je usvojio EU, a zbog kojih trpe ribari.

3.18. Prosječna starost europske flote je 23 godine, no u ekstremnim slučajevima poput Španjolske i dalje postoji više od 2 500 brodova starijih od 40 godina. Većina je tih brodova malena te služi za artisanalni ribolov. Kako bi se zajamčila sigurnost na plovilima, bolji uvjeti života za posadu i najbolji uvjeti rada, EGSO smatra da je potrebno donijeti plan obnove i modernizacije flote. Taj bi se plan mogao ostvariti kroz razvoj financijskih instrumenata i uz pomoć Europske investicijske banke (EIB), čime bi se ribolovnim poduzećima olakšao pristup financiranju. S druge strane, bilo bi dobro da se u okviru budućeg Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (EFPR) razmotre potpore za obnovu i modernizaciju flote, a da se ne poveća ribolovni kapacitet.

3.19. EGSO na kraju želi posvetiti nekoliko riječi trgovinskoj politici Europske unije. Trenutačno više od 60 % ribe koja se konzumira na tržištu Zajednice dolazi iz trećih zemalja. Velike količine uvezenih proizvoda ribarstva podliježu trgovinskim sporazumima na temelju kojih se odobravaju carinske povlastice, prije svega zemljama u razvoju (OSP, sporazumi o gospodarskom partnerstvu itd.). U nekim se slučajevima te povlastice ugovaraju s trećim zemljama koje ne ispunjavaju standarde socijalne i okolišne održivosti kakve moraju ispunjavati europski proizvođači u skladu s propisima EU-a.⁽¹⁴⁾ To dovodi do situacije nepoštenog tržišnog natjecanja i do gubitka konkurentnosti europskih poduzeća. Napori EU-a da ribarstvo i proizvodnja morskih proizvoda budu održivi i društveno odgovorni stoga nisu u skladu s uvozom proizvoda iz određenih zemalja koje pokazuju vrlo malo ili nimalo poštovanja prema održivosti i društvenoj odgovornosti.

3.20. EU mora iskoristiti svoju trgovinsku politiku kako bi postigao da se i na europske i na inozemne poslovne subjekte primjenjuju slični standardi okolišne i socijalne održivosti, otvarajući vrata unutarnjeg tržišta samo proizvodima koji su u skladu s tim standardima. U protivnom bi EU poslao pogrešnu poruku međunarodnoj zajednici, nagrađujući one koji manje čine za održivost ribljih stokova i pravedno postupanje prema ljudima.

3.21. EGSO preporučuje ostvarivanje veće dosljednosti između ribarstvene i trgovinske politike. Prema tome, zemljama povezanima s nezakonitim, neprijavljenim i nereguliranim ribolovom i teškom zlouporabom prava radnika ne bi se smio omogućiti povlašteni pristup tržištu Zajednice, nego upravo suprotno. Jednako tako, autonomne carinske kvote ne bi se smjele primjenjivati na proizvode iz zemalja za koje je utvrđeno da sudjeluju u nezakonitom, neprijavljenom i nereguliranom ribolovu (slučaj Tajlanda, za koji je Europska komisija provela postupak prethodnog utvrđivanja i dala mu žuti karton). EGSO predlaže da se ti instrumenti upotrebljavaju jedino kada nema dovoljno europskih proizvoda za opskrbu naših tržišta, a ne radi uvoza neodrživih proizvoda po još nižim cijenama. Uz to, taj carinski instrument prouzročuje dodatni pritisak na cijene proizvođača iz EU-a.

3.22. Olakšavanje prehrane ribom po pravednim cijenama osobama čija ishrana ne sadrži dovoljno omega-3 i drugih hranjivih tvari trebalo bi se smatrati socijalnom politikom koja izravno utječe na troškove zdravstvenog sustava. U mnogim zemljama EU-a potrebno je povećati konzumaciju ribljih prehrambenih proizvoda kako bi se postigla raznolika i zdrava prehrana.

Bruxelles, 25. rujna 2019.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Luca JAHIER

⁽¹³⁾ Mišljenje EGSO-a o obvezi iskrcavanja, SL C 311 od 12.9.2014., str. 68.

⁽¹⁴⁾ Mišljenje EGSO-a o kontroli ribarstva, SL C 110 od 22.3.2019., str. 118.